

POIMACĆ (678) *vb pf i impf*

pf (670), *impf* (3), *pf a. impf* (5); *impf*: [w tym: *praes, praet, part praes act*] *Mącz* 318a, *SkarŻyw* 273, 348.

poimać (599), **pojmać** (56), *poimać a. pojmać* (23) [zapisy *poy-* z *tekstów rękopiśmiennych*]; *pojmać* *MurzOrt*, *Mącz* (9), *Calag*, *PudłFr*, *GrochKal*; *poimać* : *pojmać* *MurzNT* (1:8), *UstPraw* (2:2), *BibRadz* (34:3), *BudNT* (9:1), *ModrzBaz* (5:1), *SkarŻyw* (45:1), *StryjKron* (45:2), *OrzJan* (1:1), *SarnStat* (3:24).

o oraz a jasne (w tym w a 3 r. błędne znakowanie).

inf *poimać* (152). ◇ *praes i fut 1 sg* *poimãm* (2). ◇ *2 sg* *poimãsz* (1). ◇ *3 sg* *poimã* (10). ◇ *1 pl* *poimãmy* (1). ◇ *2 pl* *poimãcie* (3). ◇ *3 pl* *poimãją* (12). ◇ *praet 1 sg m* *poimãłem, -em, -m* *poimãł* (3). *f* *poimãlam, -m* *poimãła* (2). ◇ *2 sg m* *poimãłeś* (1). *f* *poimãłaś* (1). ◇ *3 sg m* *poimãł* (143). *f* *poimãła* (6). *n* *poimãło* (5). ◇ *1 pl m pers -smy* *poimali* (3) *BibRadz*, *SkarŻyw*, *WujNT* -*chmy* *poimali* (2) *RejWiz*, *BudBib*. ◇ *2 pl m pers* *poimaliście, -ście* *poimali* (7). ◇ *3 pl m pers* *poimali* (110). *subst* *poimãły* (3). ◇ *plusq 3 sg m* *był poimãł* (11), *poimãł był* (3); *poimãł był* *BudNT*, *WujNT*; *był poimãł* : *poimãł był* *StryjKron* (3:1). ◇ *3 pl m pers* *byli poimali* (5) *LibLeg*, *BielKron*, *RejPos*, *RejZwierc*, *ActReg*, *poimali* *byli* (1) *RejZwierc*. ◇ *imp 2 sg* *poimãj* (4). ◇ *3 sg* *niechãj poimã* (2). ◇ *2 pl* *poimãjcie* (5). ◇ *con 2 sg m* *byś poimãł* (2). ◇ *3 sg m* *by poimãł* (14). *f* *by poimãła* (1). *n* *poimãłoby* (1). ◇ *2 pl m pers* *byście poimali* (1). ◇ *3 pl m pers* *by poimali* (21). ◇ *con praet 3 sg m* *by był poimãł* (1). ◇ *3 pl m pers* *by byli poimali* (2). ◇ *impers praet* *poimãno* (39), *było poimãno* (1) *MiechGlab*; -*ãno* (30), -*ano* (1), -(*a*)*no* (9): -*ãno* : -*ano* *SkarŻyw* (2:1). ◇ *con* *by poimãno* (6); -*ãno* (5), -*ano* (1); -*ãno* : -*ano* *BielKron* (2:1). ◇ *part praes act* *poimãjąc* (1). ◇ *part praet act* *poimãwszy* (90).

Sł stp: *pojmać*, *Cn s.v. pogonić*, *Linde XVI w.:* *pojác*.

1. *Chwycić (chwytac), wziac (brac) rękę, ujac (ujmowac) cos w cos; capere Vulg, Calag; comprehendere PolAnt, Mącz; apprehendere, tenere PolAnt [w tym: kogo, co (14)] (16)* : *Compraehendo, Ymuyę poymam/ pochwytam. Mącz* 318a; *á (ták) poimãł on mąż załóżnicę fwoię/ y wywiodł (iã) wen do nich BudBib Iudic 19/25, Prov 7/13; Calag 186a; [Chryseros] Rękę Lámátufowę w chyżu fwym poimãł: [...] Y do drzwi iã przykował KlonWor 42.*

Zwroty: »*rękoma poimać*« (1): *Bo go [ducha] rękoma nie poimãsz/ ani zãmorduiiesz etc. CzechRozm 55.*

»*w uzdę poimać*« (1): [*koń*] *Iefli ná plecach iefth ízeroki/ poípolicie bywa twãrdo vfty/ á nierad fye dáie dobrowolnie w vzdę poimãc. SienLek 186v.*

Szereg: »*poimać a nie puścić*« (1): *az znãlãzłãm ktorego miłuiie duřã moiã/ poimãłãm iy/ á niepuřczę go [apprehendi eum, et non dimittam eum] aż go w wiodę do domu mãtki moiey BudBib Cant 3/4.*

Przen (8) : *Goń dobrã gonitwę wiãry/ poimay wieczny żywot/ do ktoregoś wezwań BudNT 1.Tim 6/12.*

Fraza: »*co by poimãła rękã*« (1): *Tefz parę fynogãrlic/ albo parę gołãbiãt coby mogłã miec rękã iego (marg) Włãlnie/ poimãłã rękã [!]. (-) [quos apprehendet manus eius] BudBib Lev 14/22.*

a) *Stać się czyimś udziałem, opanować, ogarnąć kogoś* (5) : *Leop Os* 10/6; á ferce moie áby fię w dáło do mądrości/ á poimało by głupftwo *BudBib Eccle* 2/3; Ogárnęły mię niezliczone niezczęćcia/ á poimały mię złości moie ták iżem ich przezyrec nie mógł *BibRadz Ps* 39/13; z ięłá go trwogá (y) vćišk/ á boleści poimały go iako rodzącą. *BudBib Ier* 49/24, *Ier* 6/24.

b) *Zdemaskować [w czym]* (1) : Bo nápiáno ięft: Poimam mędrce w chytróści ich [*comprehendam sapientes in astutia eorum*]. *WujNT 1.Cor* 3/19

2. *Wziąć kogoś z sobą, kazać iść z sobą; apprehendere* *PolAnt, Vulg* [*kogo*] (3) : poimawfzy Symoná niektorego Cyreneyczká ze wsi idącego/ włożyli nań krzyż áby niofł zá Iefufem. *WujNT Luc* 23/26.

poimać skąd (1): Bo poima mąż brátá fwego/ (z) domu oycá fwego (rzekąc) [...] / przełożonym nálfzym będziefz *BudBib 1s* 3/6.

a. *Wyprowadzić (o uwolnieniu przez Chrystusa dusz z otchłani)* (1) : Wfąpięś ná wyfokości y poimaęś bráńce álbo więźnie. Ktore iednák fłowá Apofthoł do Ephez. 4. Kriřtuřowi wlfánie przyřtořował. *SarnUzn* D6v.

3. *Pozbawi(a)ć wolności, zniewolić (zniewalać); comprehendere* *Miech, PolAnt, Mącz, Modrz, Vulg; capere* *HistAl, Vulg, PolAnt, Modrz; apprehendere* *Miech, PolAnt, Vulg; captivave* *Miech, JanStat, JanPrzyw; accipere, adducere* *Miech, PolAnt; ferre, manum mittere, pre(he)ndere, tenere* *PolAnt, Vulg; manum inicere* *Modrz, Vulg; attingere, captivum ducere, corripere, sumere, tollere* *PolAnt; deprehendere, mandare vinculis, potiri* *Mącz; detinere, facere captivari* *JanStat; reprehendere, retrahere* *Cn* [*w tym: kogo, co (żywotne i przed)* (643)] (658) :

a. *O ludziach: zatrzym(yw)ać, wziąć (brac) kogoś przemocą, wziąć (brac) do niewoli, (u)więzić* (643) : Woł się tedy bárzo złęknął/ Ku ořłowi mowić począł: Bráćie ořle vćiekaywá/ A tey burdy nie czekaywa. Iřćieć tu nas poimaia *BierEz* O2; *BielŻyw* 13; Przewiedziawřzy o nim řtarofća Kijowřki, obfkoczywřzigo poimał y pořłał panom Litewřkim na Wilno. *MiechGlab* 31, 3, 31, 56, 73; poymano yednego ziemianyna skorvni polskiey y powyedziono yego wnyewolia. *LibLeg* 10/58v, 10/58v; *HistAl* C4v, C6v, G5; *MurzNT Matth* 21/35; *Diar* 22; *GliczKsiąř* F2; *Leop 4.Reg* 17/4, 25/20, *Ier* 50/33; TE pánią gdy Rzymiańie poimali byli/ Iednemu ia pánięciu/ chowác poruczyli. *RejZwierz* 44, 13, 16v, 20v, 21, 33v (10); A tak poimawřzy ony ktorzy byli powodem oney złości/ mieřzkáiać w oney źiemi zabili ich/ okořo piáćidźiefiat męřow. *BibRadz 1.Mach* 9/61, *Gen* 14/12, *1.Reg* 15/20, 26 arg, *3.Reg* 8/46, I 203d marg (18); dźiwli ięft że Alexánder wielkie wořfko Dáryuřowe był porářił/ mátkę y z żoną iego poimał/ y wřzytkę Perřyą pod řyę podbił. *OrzRozm* N4; Bernat kotman wołał być zábit/ niř řie dáć poimać. *BielKron* 215, 46v, 49, 52, 60, 66 (145); *Depraehendere tabellarios et literas interciperere*, Poymác curřori álbo pořły y liřti przechwyćić. *Mącz* 318b, 206b, 207c, 318a [2 r.]; *LeovPrzep* B2; *RejAp* 171; *RejPos* 127, 250v; *RejZwierc* 47, 93 [3 r.], 125, 274; *BielSpr* 25v, 39, 44; Y vćiekáli Zewách y Calmunná/ lecz gonil zá nimi/ ý poimał dwu krolu Mid-iáńskich *BudBib Iudic* 8/12, *Iudic* 8/14, *Ier* 52/9, *4.Esdr* 1/32, *Dan* 13/40, *1.Mach* 5/27 (15); *HistHel* C2, D; *BudNT Matth* 18/28, *Act* 18/17; *PaprPan* Gg4, [Hh5], [Hh5]v; iuř pri bez karánia być niema/ ięfliby kto męřoboycę poimawřzy zábił. *ModrzBaz* 80v, 78v; Lecz Cefarř y Pátryárchowie Cárogroccy/ pořły Papięřkie/ poimać y zwiázác řromotnie kazáli *SkarJedn* 198, 137 [2 r.]; y wdárl řię w miářteczko ono: y domá wnocy poimał řpiące^{ęo} one^{ęo} káplána Zánzale *SkarŻyw* 328, 152 [2 r.], 167, 200 [2 r.],

230, 251 (18); Száfrániec [...] Trzy ich vffow poráził y poymał ich wodze/ Iż ich trupow gromady leżály po drodze. *StryjKron* 537, 165, 170, 175 [2 r.], 205, 225 (40); Trzy ftá koni Moskiewfkich fzło z Toropcá w fprawie Do Cárá prześwietné⁸⁰: cí kilku w zagoniéch Tátárov poimáli *KochJez* B2v; *WerGość* 237; *GórnRozm* A2v; *ActReg* 83; *Phil* K2; *OrzJan* 11, 103; A oracze poimawfzy fługi iego/ iednego vbili/ drugiego zámordowáli/ drugiego zaś vkámionowáli. *WujNT Matth* 21/35, *Matth* 18/28, 21/39, 22/6, *Mar* 12/3, 8 (13); że wygrawfzy przeciw niemu bitwę wielką/ y poráziwfzy woýfko iego bárzo potężné/ oného lámého/ y z nim część niemálą tych/ którzy wolność pófpolitą burzyli/ poymał *SarnStat* 1051; *KmitaSpit* B2v, Cv, C2, C6; Poimáliście y zábijáli fprawiedliwego/ á niefprzeciwił fie wam. *PowodPr* 69.

poimać dokąd (2): Z Krzyżakow teź piáci Rycerzow zábito/ y Brátá Oherá do Zamku poimano *StryjKron* 320. Cf »poimać do więzienia«.

W połączeniach szeregowych (9): krole ich poimał/ pobił/ zgłádził *Leop Ios* 11/12, *Ios* 11/17; *BielKron* 126, 173, 389, 447; *BiałKaz* L3v; napadli na mię poimali wiazali y okowami zełaznemi okowywali *ActReg* 13; Bo tego [*Gilimera, króla Wandalów*] zwyciężył zacny Pan/ Poimał/ tryumfował/ zgromił Iuftinian/ Przez Belifáryufá Hetmáná mężnego *KlonWor* 7.

W porównaniu (1): á nád to/ kogo [*ksiądz kanonik*] iáko lew żwierzę może poimać morduiąc/ piekąc/ fmásząc/ paląc/ ścináiąc/ wiefzáiąc/ y niewiedźciec iáko fię paftwiąc? *CzechEp* 26.

W charakterystycznych połączeniach: *poimać apostoły, biskupa* (2), *brata* (4), *brata(-ow)* [= *zakonnika*] (2), *cesarza, chorążego, chrześcijany* (2), *czeladź, dzieci, hetmana* (2), *kapłana* (2), *kardynała (dwu kardynału)* (2), *kniazia* (2), *krola* (14), *krolika, książe(ta)* (11), *lud, ludzi* (5), *matkę, męża* (2), *mężobojcę* (2), *mistrza (zakonu)* (3), *młodzieńca, murze, nowożenięgo, ojca* (2), *okrutniki, panią* (2), *panienkę* (5), *pany, papieża* (4), *pisarza* (2), *posła(-y, -ow)* (10), *radę ziem, rozbojce, rycerstwo, sługi (służebniki)* (6), *starostę, stryja, swaka, syna(-y)* (5), *szlachcica* (2), *kilko ułanow, urzędznika, wodze* (2), *wojewodę, ziemianina, żonę(-y)* (2); *poimać i chować w więzieniu i dać na wykup, i dać ściąć, i osadzić w więzieniu, (i) posłać (zasłać) ([komu, dokąd])* (6), *i potracić, a powiesić, i prowadzić, i listy przechwycić, i (a)przynieść ([komu, dokąd])* (4), *(a) (i) ściąć (pościnać)* (5), *i trzymać w więzieniu, i (a) uwieść (powieść) ([komu, dokąd])* (15), *i (kazać) (z)wiązać* (7), *i (a) wsadzić (posadzić, posadzać)* (9), *i wziąć [dokąd]* (2), *i zamordować, i zawrzeć w wieży, (i) zbić, i zgubić; poimawszy chować w więzieniu, dać do ciemnice, osadzić (posądzać)* (3), *pobić (ubić, zabić)* (9), *wytracić, powiesić, słać (odesłać, zasłać) ([dokąd])* (5), *ściąć, uciąć głowę, usiec, wieść (dowieść, przywieść, zawieść) [dokąd]* (5), *zamordować (pomordować)* (8).

Zwroty: »chyttrze, potajemnie, zdradliwie poimać« [*szyk zmienny*] (1:1:1): Kniáz/ dał go potáiemnie poimać/ w więzieniu zgubić *BielKron* 431; brát iego rodzony Alexy/ zdrádlíwie go poimawfzj do więzienia wládził *SkarJedn* 251; *StryjKron* 180.

»na gardło poimać« = *ująć w celu zabicia* (1): Zgrzelżyłá iedná zacna biála głowá zkrewkowści [!] niewieściey [...]. dowiedziawfzy fię o niey málz ná gárdło ią poimać chćiał *SkarŻyw* 354.

»gwałtem pojmać« (1): *SarnStat* 627 cf »pojmać i niewolić«.

»w moc swą poimać« (1): Krole ich w okowy froye popętyáją/ Rycerftwo ich zbroyne w moc fwą poimáją. *LubPs* ff4v.

»w niewolą poimać« (1): Bo fie y w niewolą dał dla niego [pana swego] poimać *PaprPan* Kv; [*StrykKron* 99 (*Linde*)].

»poimać do więzienia« (1): á k temu ciebie profić będą w źiemi tych którzy ie poimáli do więzienia [*in terra in qua captivi ducti sunt*]/ wyznawiając iż zgrzeszyli *BibRadz* 3.Reg 8/47.

»poimać więźnia, jeńce« [szyk zmienny] (7:1): tedj mię wżitko moye woylko potkalo łtymy wyezniamj ktore bily poymaly y ze wżitkimy ych obronamy *LibLeg* 10/147v; Wítań Bárách/ á poimay ięńce twoie [*apprehende captivos tuos*] fynu Abinoemow. *Leop Iudic* 5/12; Gdyby kto z poddanych náfzych poymał więźnia ná woynie/ iefli łláchćicá/ tedy go nam ma przywieść *UstPraw* D3; *BielKron* 389, 412, 417; *StrykKron* 577, 757.

»swą władzą [= samowolnie, bezprawnie] pojmąć« (1): Tákze gdyby łzláchćic łzláchćicá fwą władzą poymał, 100. grzywien iáko zá głowę było niedawno, y rok łiedzieć ná dnie *SarnStat* 627.

»poimać żywo, żywego« = *capere vivum Vulg, PolAnt; comprehendere vivum Vulg; vivo potiri Mącz* [szyk zmienny] (10:4): *LibLeg* 10/147; *Leop* 4.Reg 7/12, 1.*Mach* 8/7, 2.*Mach* 12/35; A on rzekł/ Poimayćie ie żywo/ A oni to vczynili y poścínáli ie v łtoku *BibRadz* 4.Reg 10/14, 1.Reg 15/8; *BielKron* 58v, 123v, 257, 354v; *Mącz* 315d; *BudBib* 2.Par 25/12; Wízytkich dwa tyfiąc zbili ná plácu Krzyżakow/ Sześć fet poymáli żywych Knechtow nieboraków *StrykKron* 642; hey pánowie Mołkiewłcy bohátyrowie. Dla bogá niezábiiayćie/ Ráczéy żywo poimayćie. *KochFr* 117.

Szeregi: »pojmać i niewolić« (1): GDyby Szláchćic Szláchćicá vmyłnie gwałtem poymał/ y do więzienia *priuata auctoritate wzięł*/ [...] ma łiedzieć ná dnie w wieży rok *propoena publica*, iż łobie równégo poymał y niewolił *SarnStat* 627.

»pojmać i wziąć« (1): Poymał y wzięł [*Tulił*] teź Hetman Sáráię káplaná pierwłłego/ y Soffoniałlá káplaná wtorego *Leop* 4.Reg 25/18.

Iron. (1): A náfzego potomká páfuią w piwnicy/ Bochmy bitwy wygráli/ vciekli nam wżyłcy/ Bochmy ie męźnie koflem áź w rynek wyłiekli [...]. Bochmy potym w vlicach y pfy pogromili/ Kęłego poimáli/ á łzárká zábili. *RejWiz* 97v.

Przen (13): Niechayżec nieprzyaciel przeláduie dułżę moię/ á niechay poima y podepce ná źiemi żywot moj *BibRadz Ps* 7/6; Ale gdyby chcieli rozum łwoy poimać/ y łłowem Bożym go okroćić/ namniefy fie im to dziwno nie widziáło. *SarnUzn* Ev; Apołtołowie Boży/ powieda/ vcźniowie Chriłtułowi/ ktorzy wżyłtek okrág łwiátá poimáli/ żywe łłowo przepowiedáiąc/ [...] rołkazáli czynić pámiątkę tych ktorzy pomárli w wierze. *WujJud* 239v; Lecz mię miłóść poimáłá/ Choć ná nogách ołów miáłá. *KochFr* 9.

Fraza: »śmierć poima« (3): śmierć łprawiedliwa/ Iednákiego ná wżyłtki práwá vżywa. [...] Ták Páná/ iáko łługę/ poima łnádnie *KochPieś* 17; *PudłFr* 62; Ach niewżyta śmierć/ á łákoma/ Poimáłás męźá/ ktorego łwiádoma Siłá Mołkiewłka/ y Gdańłk nieukłonny *GrochKal* 19.

Szereg: »poimać a wieść« (1): Pátrzayże záłię iákie zwycięłstwo wzył then Pan nád łprzećiwniki łwemi/ y nędźnego człóweká/ á iákie więźnie poimał/ á wiedziefie s łobą przy tym z martwych włtániu łwoim. *RejPos* 109.

a) W antropomorflzowanym opisie gry w szachy (2): W tym drab przyłkoczy/ Krol vłtápi kroku/ Przypadłzy drugi/ poimał ij z boku. *KochSz* C3v, Bv.

b) O szatanie: zdobyć nad kimś władzę (2) : wierz mi żeć then twoy łprzećiwnik [czart] nie łpi/ á pilnie łie o tho łtára/ áby cie mogł poimac iáko łprzećiwniká łwego *RejPos* 57; Bo iuz czárt [...] ząwždy łzuka á pilen tego/ iákoby kogo do łiebie poimac á pozyłkac mogł w towarzýłtwo łwoie. *RejPos* 164.

c) Zwyciężyć szatana, pokusy (1) :

Szereg: »zwyciężyć i poimac« (1): zwyciężyłám przez Chryłtuła Czártá/ y poimáá. *SkarŻyw* 152.

α. Zaaresztować, zatrzymać z mocy prawa (263) : *MetrKor* 40/824 [2 r.]; wibi takowich kazały poymacz y poymawłchi do nas biłczie przılłaly mi bichmi wiedziely takowe ktorą karnośćią myelybichmi karacz przed timze połlanczem waschim. *LibLeg* 11/90v, 6/118, 10/57 [3 r.], 11/65v, 91v, 134v (12); Nyełtal thu wpoznanyu v zadnego człowyeka thełko wzegrzu przełz yedną nocz a wthey włzy gdzye gi pogimano thełz przełz yedną Nocz *LibMal* 1553/177v, 1543/68v [2 r.], 1545/104v, 1546/112v, 1547/128v, 1549/150v (10); A Iełus odpowiedaiac rzekł im/ Iakoby na łotra/ wyłzłicie zmieczmi/ i kiimi pojmac mię. *MurzNT Mar* 14/48, *Matth* 21/46, *Mar* 14/46, 49, *Ioann* 8/20, 10/39, 11/57; *MurzOrt* B2v; *GliczKsiqż* D4; Mąż ielłiby v żony Cudzołožniká záltał/ á niemogł by go poimac/ moze go ranić/ álbo zabić/ ktemu ielł Práwo *GroicPorz* kk4v; *KrowObr* 38v; Potym widzac że łie to podobáło żydom/ vmyłłił poimac y Piotrá. [...] Ktorego poimawłzy/ włádził do ćiemnice *Leop Act* 12/3, 2.*Reg* 4/10, 4.*Reg* 25/19, *Dan* 14/20, *Mar* 14/46, ZZ, AAAv; A włzakze Stárołcie álbo miełzczáninowi co go [zbiega] poimáią zá pracą ma być dan wiárdunek. *UstPraw* F4, B4v, F4v; *RejZwierz* 20v; Iełus odpowiedziawłzy rzekł im [...]. Ná kaźdymći dzień był v was w kołściele vczac/ á wždyćie mię nie poimáli *BibRadz Mar* 14/49, *Gen* 39/20, 2.*Esdr* 13/21, *Ier* 36/26, *Matth* 22/46, *Mar* 14/46 (12); Zygmunt Krol dowiedziawłzy łie tego okrucieńłtwá ktore Bán vczynił nád krolowymi/ połłal poń áby go poimano *BielKron* 303v; Napierwey rozboyce [król *Kazimierz*] wnełtrzne poimál y rozmaitemi mękami potracił *BielKron* 347, 72, 82v, [84²], 102v, 109 (41); Clarigatio etiam, Wywołanie/ przećiwko yákiemu złoczincy áby kaźdy moc miał yego poymac. *Mqcz* 55d, 234b; *GórnDworz* Q2v, Bb3; *RejPos* 251v, 287v, 320, 322v; *RejZwierc* 34, 55v, 202v; *BudBib Gen* 44/6, 3.*Esdr* 1/37; A oni poimawłzy Iełuła/ odwiedli do Káiáły Arcyoffiárnika/ gdzie łię byli Kłięża y łtárfzy zelzli. *BudNT Matth* 26/57, *Matth* 26/55, *Mar* 6/18[17], *Ioann* 10/39, *Act* 12/4, 3; Bo á ná coź w tákowych łpráwách potrzebá łię chłubić máiętnołćią twą choćia wielką/ áby łię dla niey vrzędowi nie miało godzić ćiebie poymac? *ModrzBaz* 84v, 31, 85; ZA czáfu Iulianá niezboźnego Cefarzá/ wiele poimáno Chrzełćian y w więzieniu dręczono *SkarŻyw* 428, 46, 62, 74, 152, 273 (19); *StryjKron* 385 [2 r.]; *NiemObr* 9; *KochWz* 141; *ArtKanc* E3v; á to włzyłtko vczyni/ on zuchwálec/ [...] wiedzac że go poimac nie mogá/ áż przekonanego práwem. *GórnRozm* B3v, B4 [2 r.], C, C4, G2, Hv (11); *PaprUp* I3; *LatHar* 693, 694 [3 r.], 708 [3 r.], 720; Abowiem Herod poimawłzy Ianá związał go był: y włádził do ćiemnice *WujNT Matth* 14/3; A Arcykáplani y Pháryzeułzowie wydali byli rołkazanie; ielłiby łię kto dowiedziál gdzieby był [Jezus]/ żeby oznaymił/ áby go poimáli. *WujNT Ioann* 11/57[56]; poimáli Apołtoły/ y podáli ie do więzienia połpolitego *WujNT Act* 5/18, *przedm* 19, *Matth* 21/46, 26/50, 55 [2 r.], 57 (36); Szłáchćicá poymac nie ma Stárołtá: włzakze złodziéy, pozognik, męzobóycá, y który pułtołzy włsi, zboycá włzędy zátzyman bywa. *SarnStat* 498; O KMIECIV zbiegłym, iáko go Stárołtá poymac y wydac winien. *SarnStat* 523, 66, 135, 452, 495,

496 (17); *SiebRozmyśl* B3; Iefzcze to nie wielka winność/ gdy kto ukrádnie Bo to czynić może/ áby fie od głodu ráutował: á gdy go poimáią/ siedmioráko nádgrodzi. *PowodPr* 79, 31; *SkarKaz* 315b; áby nikt áni żaden vrząd nafzkodliwżego złośniká w kościele poimác nie śmiał *SkarKazSej* 680b, 692b, 701b.

poimać o co (3): *BielKron* 185; A iż był Cefarzá Konftánfa wtorego zwiodł/ kazał o to Papieżá Marciná poimác: y [...] ná wygnanie poślá. *SkarJedn* 140; *SkarŻyw* 124.

poimać na czym (4): *GroicPorz* kk; Vrząd świecki/ wnocy poimał dwu kápłanu ná grzechu *SkarŻyw* 413. Cf »na uczynku świeżym poimać«.

W połączeniach szeregowych (7): Abi thwoya Kro.mcz raczil poflacz fzwoych dworzan [...] tich lotrow íchvkacz y poymacz y podacz ych komv thwoya Kro.mcz rofkazefch. *LibLeg* 11/168; *RejZwierc* 34; dopuściłeśfię [*Chryste*] obrzezać/ od Zydow ná wzgárdę podác/ poimác/ zwiázác/ á w powrozách Annałzowi/ Káipháłzowi/ Herodowi/ y Piłatowi ftáwić *LatHar* 277, 729; *WujNT* 688; *SarnStat* 669; Gdyż Pánu dziedzičznemu wolno závżwe rodzićá fwego [*tj. kmiecia*]/ y z kráiu światá/ by teź w nawiętfze wciáżenie z nalepfzego bytu wziác/ poimác/ zwiázác/ trapić/ więzić/ bić/ y gárdło wziác/ według zdánia fwego *PowodPr* 68.

W przeciwstawieniu: »poimać ... wypuścić« (1): Leftko czárny przyiechawfzy do Kráková [...]/ pány przeciwne łobie kthore poimał dobrowolnie wypuścił/ y inne wfzytkie tákowe w łáfkę przyiął. *BielKron* 365v.

W charakterystycznych połączeniach: *poimać* (a. *dać poimać*) i *dać do więzienia* (ciemnice) (5), i *dowieść* ((*przy*)*wieść* [*przed kogo, do kogo, dokąd*]) (4), i *obiesić*, i *na pal wbić*, i *posadzać* (2), i *posłać* [*komu, dokąd*] (2), i *potrącić* (*potracenie*) (2), i *skarac*, i (*dać*) *ściąć* (4), i *w więzieniu mieć*, *w więzieniu umorzyć*, i (*dać*) *wsadzić* (*do ciemnice, więzienia, wieże*) (11), i *wydać* (1), i *zabić* (2), i *związać* (*więzać*) (6); *poimawszy* (a. *dawszy poimać*) *końmi roztergać*, *odwieść* [*do kogo*], *okować*, *podac do ciemnice*, *podac w ręce* [*komu*] *posadzać*, *posłać* [*komu*], (*dać*) *potrącić* (2), *potrzymać*, *prowadzić*, *przysłać*, *do urzędu dać* (2), *do wieże wrzucić*, *wieść do kogo*, *na więzienie posłać*, *wsadzić* (*posadzić*) *do ciemnice* (*więzienia*) (3), *wydać dokąd na wygnanie posiac*, *związać*.

Zwroty: »na uczynku świeżym, za świeża poimác [*na czym*]« (1:1): GOrące Práwo gdy kogo zá świeżá poimáią/ zwłáfzczá ná Mężoboyftwie á gwałcie/ trwa cztery á dwádziećfiá godzin. *GroicPorz* m4; Drudzy iáwni złodzieie/ ktorých ná vczynku Ná świeżym poimáią/ y wodzą po rynku *KlonWor* 8.

»do urzędu, na urząd poimać« (1:1): *RejZwierc* 93; Lecź czárt pobudził pogáńftwo/ ífz obudwu Apoftólow do vrzędu poimáli/ y wfadziwfzy do więzienia rozmáicie dręczyli. *SkarŻyw* 385.

»więźnia(-e) poimać« = *captivum captivare* *JanStat*, *JanPrzyw* (4): Zapłátá temu kto więźniá poima. *SarnStat* 135, 135, 451, 891.

»poimać zdradą« = *dolo apprehendere* *PolAnt*; *dolo tenere* *Vulg* [*szyk zmienny*] (6): Iefuła poj mali zdradą i zabili *MurzNT Matth* 26/4; *BudNT Matth* 26/4; *LatHar* 689, 703; y rádźili fię fpołu áby Iefuła zdrádą poimáli y zábili. *WujNT Matth* 26/4, *Mar* 14/1.

»poimać złodzieja, złoczyńcę« [*w tym: za co* (1)] [*szyk zmienny*] (4:2): stharofthowye mocny bądą kazdego złodzyeya moczą pana szwego poymacz y obyefzycz. *MetrKor* 34/134v; *LibLeg* 11/91,

184v [2 r.]; A ktoby też tákiemu łudze przymowił co złodzieiá poymał zá wyftępek/ tákiego łáwego co przymowi czyniem bezecnym. *UstPraw D; SkarKazSej* 701b.

Szereg: »gonić i (albo) poimać« = *insequi ac capere Modrz; insequi et apprehendere JanStat* (2): *ModrzBaz* 31; którzyby tym/ którzy gonili [złodziei i złoczyńców] álbo poymáli/ bezecność zádawali/ w też winę bezecności zárázem niech wpádną. *SarnStat* 648. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Przen (2) :

W połączeniu szeregowym (1): Abowiem to flowo offiárowác lyná Bożego nic nieznámionuie inłzego/ iednoco znowu więzác/ poimác/ vplác/ bitzowác/ koronowác/ á krothko mowiac/ mętyć/ zábiác/ krew iego deptác/ y wylewac [!]. *KrowObr* 178.

Zwrot: »złodzieja poimać« (1): Lecz młynárka kofzulá tá nawiętszá moc ma/ Bo káždy dzień bez zbroie złodzieiá poima. *RejFig Dd3v*.

β. *Schwytać kogoś na gorącym uczynku [z czym]* (1) : Oćiec tego Młodzieńcá te dwa lifty mi dał. (-) Przyiáciel to Moy. iuzem go poimał z licem: žem mu lifty Dał powiáda *CiekPotr* 69.

b. *O zwierzynie i rybach: upolowác, złowić* (15) : *BibRadz Luc* 5/5; Pan rzekł: Puśćcie sieci wpráwo łodki/ á wnet poimaćie. y ták fię zftáło: Poimáli wielkość ryb/ ták ifz wyćiágnąc ich niemogli. *SkarŻyw* 599, 596 [2 r.]; *WujNT Luc* 5 arg, 9, *Ioann* 21 arg, 10.

poimać komu (1): Poimayćie nam liłzki málutkie/ ktore każą winnice: Boć winnicá nállá zákwitlá. *Leop Cant* 2/15.

W charakterystycznych połączeniach: poimać liszki, ptaka, ryby (6), *zwierzę*.

Zwrot: »poimać w łowiech« (1): ktory poima zwierzę álbo ptaká w łowiech ktore może być iedziono [*qui venatus fuerit venatione, bestiam, vel avem*]/ niech wyleie krew iego/ y niech iá nákrýie piáfkem. *BudBib Lev* 17/13.

Przen (3) : Abowiem bez mey niewinności zákryli przedemną doł fieći swoich/ á bez przyczyny wykopáli doł ná dułżę moię. Niechay nań przyidzie vpadek o ktorym nie wie/ á fieć kthorą zákrył niechay go łáwego poima/ y niechay wpádnie w tenże doł. *BibRadz Ps* 34/8; Niewiem czym fię dzieie/ iż nie pomaga im pofelłtwo twoie y wołanie moie. do pokuty rzadki bárzo powftáie. [...] Chytre ryby od sieci twej vćiekáiąc/ poimác fię nie dáią. *SkarKaz*)(3).

a) *Żart*. (1) : Zyadł [kozieł] piłkorza żywého/ piłkórz niećierpliwy strawięnia nieczekáiąc/ przepadł przezeń żywy. Kozieł go w rzyć drugi raz: on drugi raz z rzyci [...]. Myśli kozieł co czynić: [...]. Piłkorzá połknął/ á rzyć przyćifnął do ściány/ Y ták gońcá poimał trzy kroć przeiechány. *KochFr* 124.

α. *Złapać rój pszczół* (1) : Ten iuz bywa ich [*pszczelnych rojów*] Pánem/ y ten ie otrzyma/ Kto ie ná drzewie ábo ná płóćie poima. *KlonWor* 25.

4. Ożenić się, wziąć za żonę [kogo] (1) : Potym gdy vmárł Antyochus/ námowilá Láodycen Selewká lyná swoiego/ áby poimał Berenicen mácochę swoię á kroleństwo wzyął *BielKron* 128; [Napierwei że w Liny proftei krewności wzwyłzy na doł niewolno żadnem ośobam fię poimác [...]. Iako y żadna Oica swoiego, dziada fwego/ dziadowego Oica/ y tak dalei na doł licząc/ pod frogą karą ani poimác ni ćielefnie vznać ma. *UstKościel* 166].

Synonimy: 1. brać, chwycić, chwytąć, imać, jąc, pochwycić, ująć, wziąć; 2. zabrać; 3.a. jąc, niewolić, pobrać, pogarnąć, uwięzić; a.a. arestować, zaarestować, zabrać, zniewolić; b. ułapić, ułowić, złowić; 4. ożenić się, poślubić.

Formacje współrdzenne cf JAĆ.

Cf POIMANIE, POIMANY